

طرح تحقیق

(طرحنامه موضوعات کتابخانه ای)

نام واحد حوزوی: حوزه ی علمیه حضرت معصومه (سلام الله علیها) استان: گیلان شهر: رودبار

عنوان تحقیق: تاثیر خانواده بر افزایش یا کاهش صبغه دینی فرزندان

نام گروه: سلاله های پاک

مقطع تحصیلی گروه:

سطح ۲: شاغل به تحصیل

معاونت پژوهش

اداره مجامع و همایش های پژوهشی

«مشتخات اءءاء گروه»

استاد راهنما:

نام و نام خانوادگی	سابقه پژوهش	سابقه راهنمایی پژوهشی	تحصیلات		رتبه علمی	شماره تماس
			حوزوی	غیر حوزوی		
علی اکبر حنی	دارد	۵ پژوهش در دست دارد	سطح ۳	تپسلم	-	۰۹۱۲۰۶۴۰ ۴۶۵

اعضاء گروه:

اعضاء گروه	نام و نام خانوادگی	وضعیت تحصیلی		شماره تماس
		شاغل به تحصیل در پایه	فارغ التحصیل در سال	
دبیر	نرکس صفار	چهارم	-	۰۹۱۱۸۴۰۳۶۳۳
سایر اءءاء	لیلا عباسی	چهارم	-	۰۹۱۱۷۶۲۲۴۹۸
	سمیرا سمیع کشتری	چهارم	-	۰۹۹۰۱۹۷۴۲۸۴
	سمیه مماندوست	چهارم	-	۰۹۱۱۸۳۷۸۷۰۷

عنوان تحقیق :

تاثیر خانواده بر افزایش یا کاهش صبغه دینی فرزندان

تعریف اصطلاحات و واژگان تحقیق :

تاثیر: از نظر لغوی یعنی نفوذ و اثر گذاری که مفرد آن از ریشه اثر گرفته شده است. و آثار آن چه که برجا می ماند و ماندگار است.

تربیت: از ماده «ر ب و» به معنای شکوفا کردن استعداد های درونی

صبغه: رنگ و ملت. از ماده ی صبغ یعنی چیزی را رنگ کردن.

دین: فرمانبرداری، جزا و کیفر و پاداش. در اصطلاح مجموعه ای است که از طرف خداوند وضع شده و شامل اصول و فروع می شود.

تبیین مسئله تحقیق :

تمامی مکاتب دینی از اولین پیامبر تا پیامبر خاتم از جانب خداوند جهت کمال انسان ها و نسل های آن بوده است. مکتب اسلام به عنوان آخرین و کامل ترین برای هدایت بشر به نقطه ی سعادت کفایت می کند. از این رو خانواده به عنوان تک نهاد مقدس و ابتدایی پرورش نسل های انسانی با الهام از این دین نقش اساسی در نهادینه کردن پایه های رشد اعتقادی دارد. بسا که کوچک ترین تسامح در این مهم عواقبی جبران ناپذیر به همراه داشته باشد.

آنچه اهمیت دارد این است که خانواده ها فاکتور های اساسی که دین بیان کرده، شناخته و از آنها بهره گیرند و از سوی دیگر با چالش های آن آشنا شوند.

اهمیت و ضرورت تحقیق :

جامعه کنونی به دلیل رویارویی خانواده ها با انواع مشغله ها و گاهی تغییر جایگاه ها یا عدم حضور افراد خانواده در جایگاه اصلی و اساسی خود پرورش نسل ها را دچار پاره ای از اختلالات و دستخوش تاثیر از سایر جوامع کرده است و پدر و مادر در بیشتر موارد تبدیل به ابزاری برای فراهم آوردن آسایش روز مره ی فرزندان

شده اند . آنچه اهمیت دارد آن است که خانواده به عنوان اولین نهاد اجتماعی افراد باید پایه گذار و زمینه ساز استعداد ها آن هم از طریق دین باشند .

اهداف تحقیق :

هدف اصلی این مقاله دادن یک راهبرد کلی و دراز مدت به خانواده و آن دسته از مربیان و مسئولانی است که به صورت مستقیم و یا غیر مستقیم بر تربیت فرزندان تاثیر دارند . در بیان دیگر هدف این است که نقش خانواده ها را در پرورش روحیه ی اعتقادی و دینی نسل های آینده بیان کنیم.

پرسش یا پرسش های اساسی تحقیق :

- تاثیر خانواده در افزایش صبغه دینی فرزندان چگونه است ؟
- پایه و اساس تربیت از کجا نشات می گیرد ؟
- حق تربیتی فرزندان چیست ؟
- دیدگاه قرآن و روایات در نحوه تربیت توسط والدین چیست؟
- تربیت چگونه اجرا می شود ؟
- چالش های تربیت دینی چیست ؟

پیشنه تحقیق :

به نظر می رسد پیرامون نقش خانواده سالم در تربیت صحیح و کارآمد فرزند و افزایش نور ایمان در فرزندان از سوی خانواده و جامعه کمتر پرداخته شده و نسل امروزی در زمینه تعلیم و تربیت به مطلب جدید تری نیاز دارند تا خود به بینش و فهم عمیق دینی پرورش یابند ، نسل جدید امروزی آن نسل قانع و پذیرای دیروز نیست بلکه خواهان آن است که همه چیز را از راه تجربه به دست آورد .

منابعی که در این تحقیق از آن بهره برداری شده به شرح ذیل است :

۱- فرهنگ تعلیم و تربیت اسلامی ، محمد رضا امین زاده

۲- الفبای زندگی ، جواد محدثی

۳- جوان و اعتماد به نفس ، محمد سبحانی نیا

۴- این گونه وارد بهشت شوید ، شهید دستغیت

۵- والدین و فرزندان ، علی محمد حیدری نراقی

۶- نشریه صبح صادق ، حجت الاسلام صابر انصاری

۷-

چهار چوب نظری و فرضیه های تحقیق :

آنچه به نظر می رسد خانواده نقش اساسی و محوری در صبغه ی دینی فرزندان دارد کسانی در دوران زندگی خود می توانند به یک حیات متعالی برسند که در خانواده ای از نظر دینی رشد یافته پرورش یابند .

پرورش دینی ازسال ها پیش از تولد فرزندان پایه ریزی می شود.

والدین در جهت دهی دینی و احیای روحیه ی اعتقادی موثرند .

روش تحقیق :

روش تحقیق بر اساس راهبرد و ماهیت توصیفی و بر اساس راهکار کتابخانه ای می باشد .

ساختار و سرفصل های تحقیق :

تحقیق حاضر شامل ۲ بخش است ؛ دربخش اول بعد از پرداختن به مفاهیم ، چگونگی و نقش والدین و اهداف آن ها در تربیت دینی را بررسی نموده ایم که شامل مسئولیت خانواده در تربیت دینی فرزندان و روش های اجرای تربیت آن ها می شود و بخش دوم به آسیب شناسی تربیت دینی پرداخته ایم ؛ از جمله این چالش ها تقوا در مقابل حصاربندی ، هدایت در مقابل گسست و

۳. ارتباط عاطفی - این مقدمه به صورت عملی پیاده می شود نماز خواندن کافی نیست و دوست داشتن نماز لازم است.

پس عمل صالح عملی است که اولاً با معرفت انجام شود ؛ ثانیاً درون جوش باشد و اجباری نباشد و ثالثاً فرد به آن علاقه مند باشد و با آن ارتباط عاطفی داشته باشد به همین دلیل قرآن می گوید انفاق منافقان را نپذیرید ؛ آن ها می دانستند انفاق ثواب دارد ، ولی چون رابطه عاطفی با آن نداشتند و علاقه مند به این کار نبودند ، خداوند انفاق شان را نمی پذیرد و نه تنها این عمل را نمی پذیرد ، استغفار پیامبر (صل الله علیه و آله) را هم در مورد آنها نمی پذیرد . چون استغفار به کسی تعلق می گیرد که صالح است .

والدین باید در مورد فرزندان تا سن تکلیفشان آن ها را معطل نگذارند. نماز خواندن و عبادات را به آن ها یاد بدهند در طول این دوره کم کم به آنها یاد بدهند که نماز خواندن برای خدا است . (همان ، ص ۷۶-۷۵)

۶- زهد در مقابل رهبانیت و اتراف

زهد حد وسط رهبانیت و اتراف است. اتراف یعنی نا به جا مصرف کردن و رهبانیت یعنی مصرف نکردن ؛ اما زهد به معنای به جا و درست مصرف کردن است . بخشی از فاصله ای که بعد از جنگ بر اساس دستیابی به ثروت میان دین داران ایجاد شد ، به همین چالش برمیگردد . ما امروز شاهد تنوع زیاد در ابزارها و مواهب دنیایی هستیم . در عین حال که می خواهیم روحیه تنوع طلبی فرزندانمان حفظ شود ، موافق اسراف کاری او نیستیم و این جاست که انتخاب راه مشکل می شود . تحمیل زهد و مصرف نکردن از جانب یک پدر بر خانواده و همسرش جایز نیست و او باید طبق شئونات خانواده ، وسایل رفاه را در اختیار آنها بگذارد و آینده فرزندان را در حد توان، تامین کند . از امام علی (علیه السلام) پرسیدند که زهد چیست ؟ ایشان فرمودند زهد بین دو کلمه است بر آنچه از دست می دهید افسوس مخورید و به سبب آنچه به شما داده شده شادمان نشوید . آشنا

کردن فرزندان با زهد خوب است به شرطی که فرزندان را به ریاضت و مصرف کم وادار نکنیم واحساس تنوع طلبی را در آن ها سرکوب نکنیم.(همان، ۷۸-۷۶ص)

۷- مشروعیت حاکمیت در برابر توجیه قدرت و سرکشی در برابر قدرت نظام

نارسایی هایی که از سوی مجریان حکومت ایجاد شده و موقعیت های بین المللی از طرف دیگر ، والدین را با این چالش رو برو کرده که چه موضوعی را در قبال نظام اسلامی در پیش بگیریم . در این زمینه دو نگاه افراطی است . نگاه اول توجیه قدرت ؛ یعنی توجیه قدرت و قدرتمندان ، هر کس که باشند . نگاه دوم سرکشی در برابر قدرت و انتقاد بی حد . مسئله ی مهم اثبات مشروعیت قدرت بر اساس عدالت است برای قدرت معیار وجود دارد . طبق بیان مقام معظم رهبری (مدظله العالی) عدالت در دیدگاه دینی معیار اساسی قدرت است . حتی برای یک امام جماعت هم عدالت لازم است و به محض این که عدالت او ساقط شود نباید به او اقتدا کرد . اگر قرار باشد که امام جماعت عادل باشد حتماً رئیس یک موسسه و سازمان هم باید عادل باشد . معیار تسلیم در برابر شخص و احترام به او نباید قدرت او باشد این خلاف دیدگاه اسلام است این اشتباه فاحش نباید به نوجوانان هم منتقل شده و آنها طوری تصور کنند که حتی در مقابل یک معلم هم نباید به دلیل قدرت او انتقاد کنند . از طرف دیگر ، سرکشی در برابر قدرت و پرورش این روحیه در فرزندان هم ناپسند است وقتی مشروعیت نظام را قبول کردیم باید با آن همراه باشیم مثلاً به فرزندان این گونه گوشزد کنیم که فلان کس در فلان سمت با این دلایل از عدالت فاصله گرفته اما در هر صورت باید در انتخابات شرکت کنیم . اگر اصل نظام را پذیرفته ایم ، از مشروعیت آن دفاع می کنیم ؛ ولی مشروعیت افراد را باتوجه به نزدیکی آنها به شریعت در نظرمی گیریم . (همان ، ص ۷۸ و ۷۹)

نتیجه تحقیق:

آن چه در این تحقیق به آن دست یافتیم این بود که پرورش نسل های جدید متأثر پرورشی است که پدران و مادران در نسل های گذشته یافته اند اگر یک فرد بخواهد باتشکیل خانواده به تربیت فرزندان همت گمارد که از حیات سعادت مندی برخوردار باشند باید ازدواجی درست و عاقلانه انجام دهد.

آنچه که بعد از مطالعات فراوان بر آیات و روایات دانشمندان علوم تربیتی و دینی در قرن های حاضر کشف کرده اند نشان می دهد که وراثت یکی از مهمترین و پایه ای ترین عوامل مستقیم تربیت فرزندان است از سوی دیگر نقش مهم دوران جنینی فرزندان نیز قابل برداشت است . والدین اگر بخواهند فرزندان خود را بر اساس دین و شریعت و آموزه های قرآنی و روایی تربیت کنند باید طبق همان راهبرد های اهل بیت و قرآن رفتار کنند که البته همتی بسیار می خواهد. از سوی دیگر شناسایی عوامل تربیت ، هدف و چالش های آن از مسائل مهم است.

منابع :

قرآن

نهج البلاغه

صحیفه سجادیه

امین زاده ، محمد رضا ؛ (۱۳۷۶) . تعلیم و تربیت اسلامی ، چاپ اول ، انتشارات در راه حق

اسکندری ، فائزه -کریمی مژگان ، (۱۳۹۲) ؛ نشریه شمیم یاس ، چاپ ۱۲ ، شماره ۱۲۳

پایراهی ، عباس ؛ (۱۳۸۶) نشریه صبح صادق ، چاپ سوم، معاونت تربیت و آموزش شجره طیبه صالحین

حیدری نراقی ، علی محمد ، (۱۳۸۹) والدین و فرزندان ، چاپ هفتم ، انتشارات مهدی نراقی / قم

سالاری فر ، محمد رضا ؛ (۱۳۹۲) نظام خانواده در اسلام ، چاپ دهم ، مرکز نشر هاجر / قم

سبحانی نیا ، محمد ؛ (۱۳۸۹) جوان و اعتماد به نفس ؛ چاپ سوم انتشارات بوستان کتاب

علم الهدا ، سید محمد؛ (۱۳۸۹) همسر داری ، بچه داری ، تعامل با فرزندان ، چاپ چهارم دفتر نشر فرهنگ

اسلامی / تهران

کاویانی ، محمد ؛ (۱۳۸۲) جوانان و تهاجم فرهنگی ؛ چاپ اول انتشارات مرکز مدیریت حوزه های علمیه قم

قلیزاده کلان،فرض اله، (۱۳۸۹) دین تربیت و اخلاق ، چاپ بیست و سوم ، اداره تبلیغات نیروی انتظامی / تهران

علامه مجلسی ، محمد باقر؛ (۱۳۸۶) حلیه المتقین ، چاپ اول ، نوای دانش بقیع

محمّدی ، حمید ؛ (۱۳۹۲) مفردات قرآن کریم ، چاپ هفتم نشر هاجر / قم

محمد صالحی ، نجمه ؛ (۱۳۹۱) ندای ملکوت ، چاپ پنجم موسسه قرآن ندای ملکوت / تهران

محدثی ، جواد ؛ (۱۳۸۹) الفبای زندگی ، چاپ نهم ، انتشارات بوستان کتاب / قم

مطهری ، مرتضی ؛ (۱۳۸۵) ، سیره نبوی ، چاپ سی و سوم ، انتشارات صدرا / تهران